

Hårderups posten

Nr. 31 — November 2001
25 kr.

Mikael, Marie-Louise och My utanför sin gård i Vallarum nära Hultet. De har på tre år lagt ner ett fantastiskt renoveringsarbete. Här finns nu bl a en motorcykelverkstad.

Bygdens egen MC-knutte

Av Jessica Sjöstedt
Starrarp

Nu har bygden har fått en alldeles äkta mc-knutte. Han heter Mikael Palm och har ett stort intresse av motorcyklar och delvis arbete som motorcykelbyggare. Han bor med sin fru Marie-Louise och sin dotter My som är 7 månader i Hårderups utkant.

Hustrun Marie-Louise delar sin mans intresse för motor-cyklar. Förr blev det dock lite mer åka av än nu då de har en liten tös i huset.

Mikael har en 50% lärartjänst på Färs-ingaskolan i Sjöbo.

På frågan om vilket som är roligast av de två jobben blir svaret motorcykelbyggandet. Men tätt, tätt där efter kommer lärarjobbet. Han undervisar i matte och engelska. Att Mikael är så bra på engelska är inte så konstigt. Han har nämligen både bott och arbetat i England i sex och ett halvt år. Han bodde då i Reading, 40 minuter öster om London.

Där byggde han också motorcyklar, arbetade som socialpedagog och hade även en tid egen snickerifirma. 1997 flyttade Mikael hit från Lövestad. Mikael är i grund och botten möbelsnickare.

Han blev utbildad till det vid 18 års ålder. Möbelsnickeri och motorcykelbygge är egentligen ganska lika tycker han, det handlar i båda fallen om konstruktion och hantverk.

Mikaels intresse för motorcyklar började tidigt. När han var femton år fick han sin allra första moped. Då tog han ut den på balkongen hemma i Malmö och plockade helt isär den. Sen målade han om ramen så att mopeden fick ett originellare och mer personligt utseende.

Företaget som Mikael driver heter LMD, Lövestads motorcykel distribution. Han jobbar med att bygga motorcyklar efter beställarens egna önskemål. Ibland kan det vara olika delar från olika modeller som monteras ihop. Ibland är det delar som Mikael själv tillverkat som ingår. Bl. a brukar Mikael bygga egna motorer. Ofta är det olika ombyggnader av motorcyklar men ibland vill en kund ha en helt ny. Det har också hänt att kunder har kommit med en bild av sin drömmotorcykel. Det är då en bild med inklistrade bilder från flera olika märken och modeller. Firman som Mikael driver är godkänd av Vägverket som professionell motorcykelbyggare. I Skåne finns 7 firmor som säljer reservdelar till HD (Harley Davidson). Delarna kommer från olika delar.

Mikaels egen drömmotorcykel finns redan. Men antagligen kommer drömmen att ändras menar Mikael. Hans dröm för 15 år sedan var inte den samme som motorcykeln som står i garaget. Nästa år fyller Harley Davidson 100 år. Detta kommer kanske Mikael att fira gemensamt med att LMD fyller 5 år.

Harley Davidson nollar för tionde gången

Världens äldsta motorcykelfabrik kan spåra sina rötter tillbaka till 1901, då ritaren William S Harley och mönstermakaren Arthur Davidson började arbeta tillsammans på en liten ingenjörsfirma i Milwaukee, Wisconsin, USA. 1902 byggde de en prototypmotor med en förgasare från en kasserad tomatburk. Motorn förstorades och Ole Evinrude, som senare skulle bli berömd för sina båtmotorer, hjälpte dem att göra en bättre förgasare. Arthurs äldre bröder Walter och William A gick in i firman och den nu 410 kubikcentimeter stora motorn sattes in i en cykelram 1903. Harley Davidson första motorcykel var född—och fick ha trampor till hjälp för att få upp farten. Harley Davidson är alltså årsbarn med Bröderna Wrights första flygförsök.

Den lilla firman fick luft under vingarna och de kommande motorcyklarna blev kända för sin tillförlitlighet. Företagets första modeller hade bara en cylinder, men 1909 kom så den första tvåcylindriga V-motorn, en konstruktion som varit företagets signum sedan dess. Sen gick utvecklingen bara framåt. Men under kriget hade Harley Davidson blivit isolerade från sina konkurrenter och på 50-talet blev det uppenbart att motorcyklarna fått en gubbstämpel. När Marlon Brando spelade knutte i en film 1952 – med skepparmössa och allt – var det inte en HD han körde. Utan en Triumph Thunderbird. Att HD vid samma tidpunkt förlorade sin enda inhemska konkurrent Indian gjorde inte saken bättre. HD höll på att förlora greppet.

Mikaels egen drömmotorcykel, röd och färdigbyggd!

Första försöket att lösa problemet blev att kräva importtullar. Regeringen sa blankt nej. Istället togs en ungdomsinriktad modell fram. Den hette modell K och hade för första gången i HD's historia fjädring, både fram och bak.

Triumph Thunderbird var bara några hästkrafter starkare på papperet, men dess prestanda var talande. Harley gjorde 137 km/h enligt fabriksuppgifter som var ganska otillförlitliga, medan Thunderbird gjorde oslagbara 168 km/h. Så kunde man naturligtvis inte ha det. Lösningen blev till slut Lill-Harley med en toppventilmotor som tillverkas än idag.

Men i mitten av 60-talet började det att gå dåligt igen. Ungefär samtidigt som de amerikanska ungdomarna föredrog att åka japanskt, t ex Honda och Yamaha.

Nästa stora stöt kom också utifrån. 1969 lanserades världens första superbike – Honda CB 750. Den tryckte ner Triumph i skorna genom sin överlägsna effekt och ställde en fråga till alla amerikanska Harley-köpare: Varför ska man ha en slö inhemsk maskin som läcker olja när man kan

köpa ett japanskt fartmonster som kräver minimalt underhåll och som dessutom är mycket billigare?
 Då slog Harley in på den väg som håller än idag. Dels började de tillverka motorcyklar som såg äldre ut än vad de var – nostalgivågen var född. Dels lät man Willie G Davison, barnbarn till en av grundarna, leka fram FX Superglide. Den såg himla fräck ut helt enkelt.
 Men Harley kom, trots krafttagen återigen i en svacka. Den här gången var det en av de stora finansiärerna som begränsade sina krediter starkt och började kräva tillbaka pengar. Harley räddades då av sina älskade Harleyfans. Sedan dess har det bara rullat på på den vägen. Harley producerar mindre än vad marknaden frågar efter och kan därför ta bra betalt. Motorcykel-tidningar har genom åren varit på jakt efter spionbilder som kan visa nästa HD-motor. Det mest revolutionerande som hänt de senaste åren var 1999, då Twin Cam 88 B-motor kom. Och fortfarande håller den gamla klassikern; två luftkylda cylindrar i 46 graders vinkel, två ventiler per cylinder, stötstänger och friliggande växellåda, de yttre attribut som funnits med sen 1909.
 Tills nu. VRSC heter det nya monstret med 115 hästar ur 1130 kubik, dubbla överliggande kamaxlar, bränsleinsprutning och en design som med en smula gott humör kan kallas djärv, På hem-sidor traggas det om modellen är snygg eller bara dum, motståndare och konkurrenter håller andan och hoppas på det sämsta. Harley-folket bävar. Snygg eller dum?

MÖLLEDAMMEN – ett år med öppet vatten.

Av Eva Borgström
Starrarp

Lagom till jul och nyår frös vattnet till is. Barn, vuxna och hundar, alla hade roligt. T.o.m. Luleåkillen Daniel Borgström tyckte att isen var OK så här långt ner i Skåne.

Sedan kom sommaren. Det var många som stannade till och njöt av utsikten. På sensommaren hade vi invigning med korvgrillning och kaffekorg. Allan var förste man ut i gummibåten och njöt av utsikten och stillheten. Vi kom överens om att fortsätta att träffas en gång om året och bara njuta. Dammkommittén lovar bättre marknadsföring och i god tid annonsera för nästa års träff.

Mölledammen

Åter du lyser i glitter
många bugar och tackar
vinden i vågor spritter
över fria tytan vi blickar.

För mitt öga en barndoms spegel
där livet flöt i vår och vinter
i båt med randigt segel
på is med lek och finter.

Knut Thulin, Ödåkra

RAPPORT FRÅN TÄPPAN IV

Av Rut Ehrlow
Starrarps Ora

Kanske finns det extra stor anledning att engagera sig i livet i närmiljön, täppan, denna mörka höst, när oron i världen gör sig mer påmind än någonsin och tillvaron i flera avseenden befinner sig i gungning. Att tiderna blivit kärvare har vi väl alla märkt. Ett tecken på det är också att Östra Sallerups kulturhus begränsat sitt öppethållande. Måtte det inte stänga helt! Ett sådant centrum i bygden behövs, nu i synnerhet! Och Hensets Lustgård - inspirationskällan! - har ändrat inriktning. Hur ter sig då livet i den egna "lustgården"?

Omärkvärdigheter

Just för att världsläget är oroande, kan det finnas anledning att lite grand reflektera kring sådant som inte är uppseendeväckande, inte prålar, inte pockar på uppmärksamhet, kort sagt det som är omärkvärdigt, för att låna ett ord av poeten Carl Magnus von Seth. Till de oansenliga hör då den som kallas den undre bonden och som ägnats tänkvärda rader av Harry Martinsson:

Vem vördar daggmasken,
odlaren djupt under gräsens mull
Han håller jorden i förvandling.
Han arbetar helt fylld av mull,
stum av mull och blind.

Daggmasken håller alltså jorden i ordning, och han är inte ensam om det. På en yta som motsvarar din och min skosula (en fot) finns utom daggmasken cirka 120 000 småkryp:

Cirka 100 000 rundmaskar
19 000 kvalster
1 500 hoppstjärter
400 små ringmaskar
20 mygg- och fluglarver
15 skalbaggar
10 spindlar.

I sanning en skapelsens mångfald! Och blir man inte en smula ödmjuk och förundrad över hur väl allt samverkar? De "små" livet är inte mindre mirakel än de stora, kan tyckas. Vi som befinner oss ovanpå jorden har alltså god hjälp av dem under. Vad har då våra gemensamma ansträngningar lett till?

Skörden - utfall

Havreroten förra sommaren blev verkligen en god, ny bekantskap. Vacker var den också i landet. Den rekommenderade sena skörden visade tyvärr, att rötterna delat sig och inte alls blivit så långa och kraftiga som vi tänkt oss. Inga rejåla munsbitar direkt Mandelpotatis har vi satt varje år - med gott resultat tidigare. Årets omgång visade sig, trots växelbruk, vara skorvig. Nästa år låter vi därför jorden vila från denna gröda. Försök och misstag är amatörodlarens erfarenhet. "Du blir aldrig färdig, och det är som det skall" har Tomas Tranströmer skrivit i ett seriöst sammanhang, men jag lånar raden, eftersom den passar här och ger lite framtidstro.

Glädjeämnen är dock fler än misstagen, lyckligtvis, och till dem hör purjolöken. Tidigare har vi alltid sätt frön, skolat om, burit in för att vänja de små plantorna, och de har verkligen varit små, däremot Hörby plantskola försett oss med redan uppdragna exemplar och dem har det blivit något av! Somliga är kraftiga som barnarmar. Så får det förhoppningsvis bli i fortsättningen också.

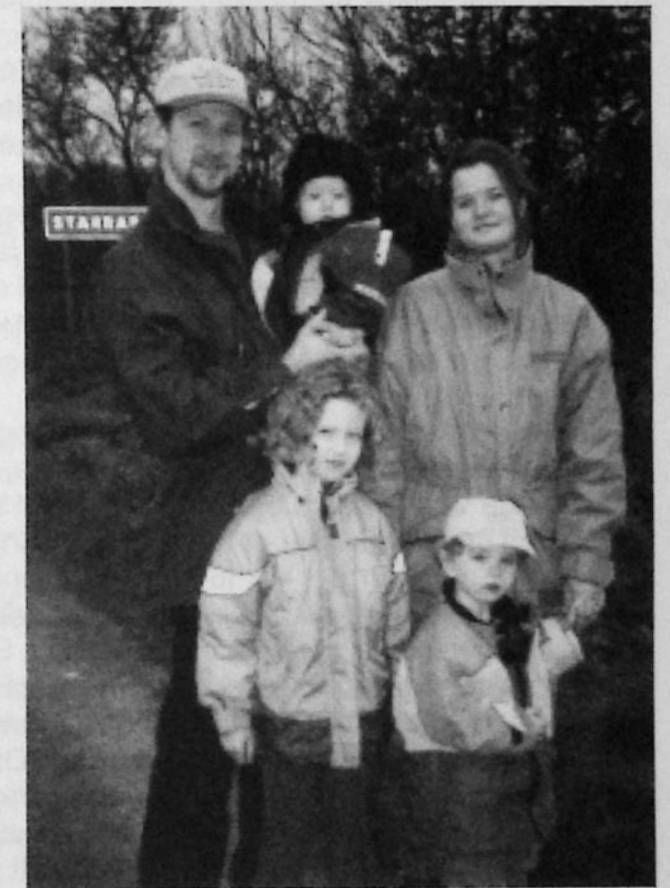
Stad - land

Det är verkligen stor skillnad mellan stad och land, det kan man inte låta bli att konstatera gång på gång. Den dåliga luften i stan! Den höga ljudnivån där, dag som natt, närapå. Det uppdrivna tempot! Löpsedlarna som "anfaller" en! Mot allt detta kan man ställa friden och den totala tystnaden, privilegiet att kunna gå ut en kväll, sätta näsan i en kaprifolblomma, än en gång få lyssna till syrsorna och blicka uppåt, se stjärnhimlen och begrunda människans, dvs min egen, plats i universum!

Och nu?

Det gäller att inte "fastna" i mörkret, i oroliga tankar om världsläge och om social och ekonomisk osäkerhet. Därför: tänd ett ljus! Plantera ett träd!

FAMILJERNA HAR VÄXT

De här båda familjerna i Hårderup respektive Starrarp har blivit större under det gångna året. Vi ser Anette och Bo tillsammans med barnen André, Sara, Rebecka och så den minste pågen Jakob. Och i Starrarp har vi Magnus och Christina med Rebecka, Jakob och minstingen Alexander.

OM FELIXGUBBAR OCH "JULAKNUDOR"

Av Gösta Kristiansson
Vollsjö

Man undrar om denna tradition håller på att försvinna? Det är kanske så att datorer och dataspel mer och mer tar över.

Nu är det ju så att här i norra delarna av Färs lever som väl är traditionerna med "julaknutor" kvar i en del byar och här finns så många fina ungdomar och det finns med säkerhet kolossalt många fina ungdomar på alla andra håll också, men det är konstigt att i TV och tidningar nämns nästan aldrig något om alla dessa förebilder. Utan där är det mest drägg och ligister som får spaltutrymme och TV-bilder. Så Hårderupsposten får bli undantaget.

Det här med felixgubbar och "julaknutor" är ju ett sätt att hitta på hyss på ett ganska oskyldigt sätt.

Jag minns mycket väl att man stoppa opp gamla utslitna overaller eller blåbyxor och blåblusar med halm och knöt "säckaband" vid händer och fötter och ett kålhuvud eller uppstoppad påse till huvud.

Denna felixgubbe sattes sedan på ett strategiskt ställe för att skrämma så mycket som möjligt, t.ex. mot en dörr som man öppnar mot sej, så den kom i famnen på den som öppna på morgonen. En sådan fick Emmy en morgon i mjölkkrummet och decibellen på skriket var där inget att taga miste på.

En kompis vi hade i Hörby, detta var innan vattenkloseterna var standard, han hade ett utedass, som egentligen var ganska trångt, så på kvällen när han skulle gå dit, så drog han ner byxorna utanför och backade in och satte sig i knät på en ditsatt felixgubbe, men "ooiii"!!! då var paniken ett faktum.

Felix är ju den 14 januari, men de som fick en och blev skrämmda ville ju gärna ge igen, så det hände att samma "gubbe" kunde cirkulera runt i byn länge därefter. Vi hade gjort en i Hjärås (tidigt 30-tal) och satt hos en, men frun där satte in den i ett uthus för att senare eventuellt kunna använda delar av den till andra ändamål. Nåväl, uthuset var inte låst så den stals tillbaka och fortsatte sina besök hos nya bekantskaper, för att till sist få sitta uppe på takåsen i ett obebott hus till fram på vårkanten.

En sådan stöld kan väl vara förlåtlig och är nog preskriberad sedan ett antal år.

Mer är att säga om Felix, men detta får räcka.

För så hade vi ju "Julaknudan" också (Knut 13 jan.) som oftast bestod av ett vedträ inslaget i papper. En grej hände i Hårderup, vi fick inslängt en "julaknuda" i farstun och jag ut och iväg för att jaga fatt dom, för det var ju detta spänningsmoment som det hela gick ut på. De var tre stycken och jag sprang allt vad jag kunde och var rätt nära, men på frusen plöjning och med tofflor var jag tvungen att ge upp efter c:a 150 meter. Sedan gick jag hem och tog på skor, för jag visste att dom måste komma tillbaka samma väg, så jag ställde mej vid en vägg, men det var så månljust så dom såg mej för tidigt, så jag smög mig runt trädgården och lade mej bakom en stengårdsgård, och hörde och skymtade när dom kom. Då sa en av dom: "Jag tycker jag ser något bakom stenarna där de kom tyst smygande, och när dom var några meter därifrån for jag upp med ett avgrundsbråk och sprang efter dom kanske ett sjuttioal meter, dock utan resultat.

Nu lade dom om taktiken och gick en omväg bakom gården för att via markvägen komma in andra hållet för att nå cyklarna nere på infartsvägen. Nu fick även jag ändra strategi, så jag tog position ene snubbla, så jag slängde mej över honom och så sa jag till dom andra två: Kom nu med in så skall vi bjuda på läsk och kakor, och det gjorde dom gärna. Sen hade vi hur kul som helst när vi rekonstruerade den c:a 11/2 timme långa spänningsladdade jakten.

En av dom sa: "De var jävern va jag blev rädd när du for upp bakom gårdet".

Ja det var tre präktiga och trevliga pojkar, och så många fina ungdomar det finns, det är ett nöje att veta när man blivit äldre.

På morgonen dagen efter kunde jag knappt gå över gården ner till stallen, för då berättade benen för mej vad jag egentligen själv skulle begripit: Jag var inte 14-15 år, men det är en annan historia.

DOROTHY PARKER, EN BORTGLÖMD STJÄRNA

Av Maggie på Solgården
Bjälkhult

Nu under de långa mörka kvällarna känns det skönt att luta sig tillbaka i soffan och glömma rusket utanför genom att förlora sig i en bra bok.

En gammal favorit är Dorothy Parker, denna sägenomspunna, skandalomsusade föregångskvinna från det ljuva livet i tjugotalets New York. Den enda bok jag lyckats hitta på svenska heter EN ENDA ROS och är en samlingsvolym med noveller och utdrag ur olika diktsamlingar.

Stor var min glädje när jag av en god vän fick boken THE COLLECTED DOROTHY PARKER. Den är mera komplett än En enda ros. Dock finns det många kopior av olika dikter och noveller med i båda böckerna. Jättekul att kunna läsa olika alster först på svenska och sedan på originalspråket., dock tycker jag att översättningarna ofta är väldigt underligt konstruerade.

Här följer ett exempel:

Social note

"Lady, lady, should you meet
one whose ways are all discreet,
one who murmurs that his wife
is the lodestar of his life.
One who keeps assuring you
that he never was untrue,
never loved another one ...
Lady, lady, better run!"

Råd i sällskapslivet

"Syster om du råkar på
en som med diskreta små
blickar anförtror envar
att hans fru är underbar.
En som under suckar svär
att han henne trogen är,
aldrig älskat någon ann
... syster, spring så fort du kan!"

Nu är det tyvärr så att jag inte själv är människa att göra översättningen bättre varför jag kanske inte borde klaga, men kanske någon av Hårderupspostens smarta och fantasifulla läsare kan få några konstruktiva timma att gå.

Jag står gärna till förfogande om någon vill diskutera sina förslag med mig, kontakta mig då på Mailadress: lvbimport@telia.com eller på telefon: 0415-42002.

JAG HAR FÅTT HEDERSPLAKETT!

"Det finaste man kan bli i Frenninge är Årets Skump eller Promotor vid simavslutningen", sa Gunni Svensson från Klasaröd, när jag mötte henne på parkeringsplatsen på väg till Frenningebadet och simavslutningen.

"Jamen, då har jag nått så högt man kan komma här i trakterna eftersom jag är styrelsemedlem i Föreningen Skumpen och som sådan kan jag inte komma ifråga som Årets Skump. Tackar, tackar!"

Jag blev mycket glad när jag fick frågan om jag ville bekransa de duktiga märkestagarna i Frenninge. Nu förstod jag vilken dignitet uppdraget hade. Jag hade känt nostalgi när jag tänkte på uppdraget jag fått. Så många simavslutningar jag varit med om på Limhamns Saltsjöbad i min barndom. Alltid avslutades de med varm choklad och vispgrädde samt bullar på den närliggande restaurang Stranden. Det kändes viktigt för mig att få "uppträda" på Frenningebadet, eftersom det just var badet, som gjorde att vågskålen vägde över till Starrarps fördel, när vi beslöt att flytta hit.

Javisst, jag hade just fått ett av de finaste uppdrag man kan få här, att få hedra alla dem som skaffat sig en livsviktig kunskap och kanske också ett bra fritidsintresse! Och sen fick jag en fin plakett som tack också.

Ewa Andersson, Grönlund

Sallerups Sqvadron

N: 30

Undertecknade Rusthållare för N:o 30 vid Sallerups Sqvadron antaga härmed, såvida han af vederbörande godkännes, Längan Per Månsson Svärd

till dragon för detta vårt nummer, och är emellan honom och oss följande öfverenskommelse träffad:

- 1:o) I städja erhåller dragonen vid antagningen 5 Kronor.
- 2:o) I årlig lön erhåller dragonen 700 Kronor hvilka af Rusthållsförmanen till dragonen årligen erläggas, hälften den 25 Mars och andra hälften den 1 Oktober.
- 3:o) Lönen beräknas från och med den månad, uti hvilken Per Månsson Svärd blifvit vid rekrytmöte till dragon antagen eller för Sqvadrons-Befälhafvaren uppvisad, och lönen upphör med den månad, uti hvilken dragonen erhållit afsked eller dör.
- 4:o) Skulle dragonen framdeles önska att, i stället för kontant lön, erhålla torp med hage, så förbinda vi oss att ett laggiltigt sådant anskaffa, emot en årlig afqvittning af 150 Kronor på den kontanta lönen, från och med den dag dragonen deruti inflyttat, och tillgodonjuter dragonen, i händelse af afsked, och hans enka i händelse af dödsfall, fardag enligt lag.
- 5:o) Den årliga afgift af Två Kronor, som dragonen är skyldig att till Regementets pensionskassa för afskedade korporaler och dragoner erlägga, äfvensom inträdesafgiften 10 Kronor förbinda vi oss att af hans medel utbetala, om så skulle påfordras. Äfven förbinda vi oss att af hans lön för insättning i Sparbank, enligt Kongl. Kungörelsen den 9:de November 1871 till Sqvadrons-chefen i Oktober månad hvarje år öfverlemna 10 Kronor.

Avsedd den des 11 Februar 1890.

Per Andersson
Rusthållsförman

Per Nilsson

P. Andersson Lund

Med ofvanstående kontrakt-förklarar jag mig nöjd.

Per Månsson Hemmeneköp

Närvarande vittnen:

Jens Nilsson
Formastorp

Olav Persson
Formastorp

Sallerups Sqvadron bestod av 125 soldater till häst. Soldaterna kallades dragoner och skvadronen var en del av Södra Skånska Dragonregementet i Ystad. Dessa s.k. indelta soldater rekryterades runt om i våra byar och bodde vanligen i soldattorp, av vilka några få finns bevarade än idag, t.ex "Lille Anders" hus i Starrarp vid Bjälkhults gräns. Kontraktet på föregående sida är insänt till Härderupsposten av Margareta Honnér i Rosentorpet i Bjälkhult. Det avser Margaretas farfar, Per Svärd. Han var född i Hemmeneköp 1869. Han var bror till August Månsson, Vallarum, Herta Sörenssons far.

Per och hustrun Anna hade sedermera under många år en speceriaffär i Lomma. Nedanstående Staffansvisa är "Farfar Per Svärds julvisa" och som Margareta skriver: - Sedan jag var barn, aldrig en julafton utan denna julvisa. -

S:t Staffan var en stalldräng, en stalldräng
han vattna sina fålar fem
i ra' i ra' i alla de dalta
gossar låtom oss lustiga vara
en gång jul om året vara
hej sjung hopp fallerallan lej.

Ja kvingan hette Sara, ja Sara
hon gav oss av det klara
i ra' o.s.v

De två de voro vida, ja vida
de voro varandra lika
i ra' o.s.v

Och pigan hette Stina, ja Stina
hon gav oss av det fina
i ra' o.s.v

De två de voro röda, ja röda
De tjänte för sin föda
i ra' o.s.v

Ja drängen han låg i bänken
han skar ett stycke i skänken
i ra' o.s.v

Den femte den var appelgrå, ja appelgrå
den rider själve Staffan på
i ra' o.s.v

Ja tack ska ni ha bå' kvinna och man
för detta stället var galant
i ra' o.s.v

Vi stå där ude under vidan vägg
vi rysa och frysa i vårt skägg
i ra' o.s.v

Till nästa år vi kommer igen
då står där en vagg vid dotterns säng
i ra' o.s.v

Ja gubben hette Joakim, ja Joakim
han bjöd oss alla stiga in i
ra' o.s.v

(Variant när ingen öppnar:
Så ligg nu still din gamle fil
ty loppor och lus de drar dig ud'
i ra' o. s. v.....)

Med tanke på Per Svärds födelsebygd, så kan man ju undra om denna variant på Staffansvisan manne kan ha sitt ursprung i våra bygder. Vi frågar Lennart Kjellgren i Malmö och han svarar: Staffansvisan hör till våra äldre folkvisor. Den återgivna är nästan helt identisk med en uppteckning av Ingemar Ingers. Det är närmast den som kommit till användning i Skåne medan man i övriga landet sjungit den allmänt kända versionen med omkvädet "vi tackom nu så gärna, allt för den ljusa stjärnan".

STARRARPS BYALAG

Starrarps Byalag höll i år sin byastämma med majgille hos åldermansparet Inger och Janne Johansson. Där beslöts att ge skogsvårdskommittéen i uppdrag att fullfölja slutavverkning på byns allmänning och att undersöka möjligheterna till nyplantering. Beslöts dessutom att Byalaget ställer sig bakom Dammkommitténs förslag på sommarsammankomst vid Mölledammen. Till ålderman för 2002 valdes Bertil Persson och till julgransgeneral Iréne Gunnarsson.

BONDEN – DEN SANNE OPTIMISTEN

Av Ingela Bertilsson
Starrarp

Det är alltid med lika stora förväntningar som man börjar vårbruket. Förhoppningar om god skörd formligen myllas ner i jorden. För vår del blev speciellt potatisgrödan ett minne för år 2001.

Potatisen sattes i alldeles lagom tid. Sommaren gick med all uppässning. Det var mycket bevattning, vi tömde dammen, lagom tills sommaren var slut. Men allt såg bra ut och vi såg alla fram emot att börja skörda.

Det var då skyfallen började. Det kom så mycket nederbörd gång på gång, det hann inte sjunka undan. Redan när vi började plocka, var det egentligen för tungt. Det var hela tiden på gränsen att det skulle gå. Och varenda dag regnade det. Ibland mer, ibland mindre, men varje dag en liten skur. Vid ett tillfälle fick vi hålla still en hel vecka.

Vi körde med den största traktorn. Trots det, sjönk hela ekipaget. Det gick ett tag, sen fick vi sätta på dubbelmontage både fram och bak.

Dag efter dag gick. Vädereksprognoserna var ivrigt avlyssnade och man hoppades på stabilare. Jag är uppvuxen med potatis. Det har alltid funnits i mitt liv. Jag har stått på maskinen många timmar på helger och lov hemma i Ballingslöv. Precis som våra barn får göra nu. Min käre Far tycker förstås inte att det är någon sport att odla bara en sort som vi gör, han har minst femton! Men aldrig, aldrig har det varit så rysligt besvärligt som i år, det kan jag inte minnas.

En fredagsmorgon frågade Ingvar mej om det var okej om han satte strålkastarbelysning på potatisupptagaren, så att vi kunde plocka sen det blivit mörkt. Klart man ställde upp på det. Allt för att få upp eländet. Var det någorlunda väder till att plocka var det bara att hålla på. När våra ordinarie plockare höll kväll, fortsatte vi själva efter kvällsmat. Det var en märklig känsla att plocka på kvällen. En becksvart vägg omgav oss, men in under kapellet var där ljus och upplyst. En lördagskväll minns jag speciellt. När vi slutat att plocka var det helt stjärnklart och alldeles stilla. Vi såg Karlavagnen tydligt bland alla miljoner stjärnor.

Det gick en vecka till, men måndagen därpå fick det vara slut. Ingvar undrade om jag kunde fixa tårta till eftermiddagskaffe. Den dagen var det bra väder, så även betorna korn upp. Det var så oändligt skönt att det äntligen var färdigt. Nåja, färdigt och färdigt. Vi lämna ett par tunnland som var förstört av regnet, det var inte lönt att skörda.

Det har gått några veckor, skördefesten är avklarad. Mina svärföräldrar Bertil och Ann-Britt och grannfrun Gunborg är av ett tappert släkte, på gott humör även när det har varit motigt, utan dem hade vi inte klarat detta, tack för er hjälp!

En kväll ser jag Ingvar sitta djupt försjunken i några papper. Jag sätter mej på armstödet, lägger armen om hans nacke.

- Vad är det du läser min vän, undrar jag?

- Jo, det här är växtodlingsplanen för nästa år, säger han.

Så pekar han och visar.

- Här ska vi ha korn och här havre, betor, raps, rågvete och här ska vi ha potatis.

- Potatis, säger jag lite frågande?

Nu tittar han upp och säger helt oförstående:

- Ja, det är väl klart, varför skulle vi inte ha det?

- Nej, visst, säger jag, varför skulle vi inte ha det

SYFÖRENINGSAUKTION

Starrarps Kyrkliga Syförening hälsar välkomna till auktion i Församlingshemmet i Frenninge fredagen den 30 november kl. 19. Förutom auktionen blir det underhållning, lotterier och kaffeservering.

ORIGINAL JAG MÖTT

Berättat av Anton Håkansson, Starrarp
Nedtecknat av Bertil Persson.

Av originella personer jag mött räknar jag i första hand Patron Håsa. Han var fattig. Han hade inte ens råd med en bors, så därför hade han sina få kopparslantar i en strumpa, som han alltid bar med sig. Därav hans namn.

Patron Håsa var min fiende nummer ett när jag var barn. Anna Simona, som bodde i lägenheten, som tillhörde affären hade nämligen sagt att Patron Håsa gick omkring och samlade ihop elaka pojkar. Gamla Anna och jag kivades ofta och då brukade hon hota med att Patron Håsa skulle komma och ta mig.

Så en dag när jag öppnade dörren ut mot vägen, så stod han där livs levande. Jag blev livrädd och gav till ett skrik, för jag trodde att han skulle hämta mig.

Jag vet egentligen inte vem han var eller var han kom ifrån, men han var en kringvandrande vagabond.

Jag skriver om gamla gubbar. De var intressanta. De hade upplevt en hel del. Då i början av förra seklet hörde jag talas om kavallerister och föreställde mig långa, resliga män till häst.

När så Mårten Ols Olof en gång berättade att han hade varit kavallerist, så tyckte jag att det var konstigt, för han var ju alldeles för kort och knubbig.

Det visade sig att hans karriär inom kavalleriet hade varit både kort och inte så ärofull. Olof hade exercerat i Tvedöra, men de hade för få hästar, så Olof och fem andra fick rida på käpphästar istället och det hela varade bara i två veckor.

Mårten Ols Olof, som syns här på bilden bredvid, bodde i "Lådan", ett litet hus, som han själv byggt i Skumparp och han framlevde sina dagar med hjälp av småjobb i bygden. Han var inte någon eftertraktad arbetskraft och därför levde han under väldigt fattiga förhållanden.

Per-Henrik, som bodde i samma hus, fast efter Olof, gick alltid tidigt ur sängen. Han liknade på något sätt Karlsson i Hemsöborna. Karlsson hade som bekant ett höganäskrus i en svångrem om halsen. Per-Henrik hade också ett krus med sig när han kom på väg till affären, men det var en fotogendunk. Varje morgon kom han till affären. Han var förtjust i vårt biträde Doris. När han kom in om dörren så var hans stående fråga till Doris:

- Har ni någon fotogen idag?

Varpå hon alltid svarade, ja, och Olof avslutade den korta konversationen med orden:

- Det var bra!

Detta upprepades nästan varje morgon.

En dag kom Per-Hendk in i affären och var mycket glad.

- Nu bler de' allri' krig mer, sa han, för nu har "Champalinen" varit hos Hitler och skrivit på ett papper, så nu kan vi känna oss trygga!

Per-Henrik hade också stort intresse för blommor och brukade köpa 25 påsar blomsterfrö här i affären. En dag på 50-talet kom han in och var mycket upprörd.

- Nu går de' åt skogen med blommorna, sa han, för ryssarna har skjutit upp en satellit och den har fördärvat månen. Där är bara hälften kvar av den. Jag såg de' när jag gick hit. Och då går det galet med blommorna också.

Per Henrik var artigheten själv och en stor beundrare av Scans korv och därför av Scan i allmänhet. Men han uttalade inte denna förkortning med s och k i början, utan med sh-ljud istället.

En dag kom Per-Henrik in i affären. Medan han var där inne så anlände bilen med varor från Scan. Även om Per-Henriks läskunnighet och förmåga att förstå innebörden av, och uttala firmanamnet var begränsad, så såg han genom fönstret vilken bil det var.

Därför var han genast tillhands och ville artigt hälsa chauffören välkommen in. Denne kom in med en stor låda under armen och stannade stum av förvåning i dörröppningen där han möttes av Per-Henriks hälsningsord:

- Goddag, goddag, är detta "Shansen" själv????

VÄXTERNA INVENTERADE

Av Bertil Persson
Starrarp

Om ni under den gångna sommaren har sett en mystisk man smyga omkring i markerna, så kan det ha varit Alf Porenus. Han är botaniker och har fått till uppgift att inventera växligheten i ett par geografiska rutor, som innefattar södra halvan av Starrarp, större delen av Hårderup och angränsande delar av Frenninge och Vallarum. För några år sedan inventerades området norr därom, d.v.s. framförallt Bjälkhult.

Jag fick tillfälle att under en eftermiddag följa med och ströva omkring i det vackra försommarlandskapet. Det gäller att ge sig god tid, att ha ögon riktade neråt och inte rädas för kärr eller täta buskage. Allt måste genomletas noggrant. Och då kommer man verkligen inte bara ut i naturen utan snarare in i naturen.

Det blev en härlig eftermiddag i området väster och söder om Ryssgård, delar av Klöverskulle och en bit av Hultet hann vi också med.

Bland de hundratals växter som finns i våra marker fann vi denna eftermiddag några som är mindre allmänna, t.ex. St.Pers nycklar, nattviol, blåsippa, skogslýsing, aklejruta, lungört, stagg, dyveronika och vätteros. Inventeringen av Skånes flora har pågått i 10 år, bit för bit och ska resultera i en bok, som blir en kartbok över förekomsten av alla arter i Skåne. Den beräknas vara klar 2005.

En del växter kräver lupp för att kunna bestämma arten. Här befinner vi oss väster om Ryssgård. I bäckravinen. Här rinner bäcken med vatten från Puus, Vallarum och Hårderupshultsområdet och går här sedan raskt neråt mot Hårderupsån. På denna väg ner passerar den ett antal små fördämningar, som bär vittnesbörd om skvaltkvarnarnas tid på 1700-talet och halva 1800-talet.

VÅRFEST PÅ ÅGÅRDEN 2002

Ni kan lämpligen redan nu boka in lördagen den 2 mars, för då blir det vårfest på Ågården. Det är en teckningsfest med mat och dryck, musik och dans. Välkomna att anmäla Er till Gertud Svensson, 0416-30407 eller Ann-Christin Håkansson, 0416-30014.

ELSA BERÄTTAR MINNEN FRÅN BARNDOMENS BJÄLKHULT

Av Bertil Persson
Starrarp

Alltid möts man av värme, gästfrihet och glädje när man besöker Elsa Nilsson i Långaröd. Trots att nu åldern tar ut sin rätt och bekymmer med hälsan och med de dagliga sysslorna ute i trädgården och inne i det trivsamma hemmet, så är hon ändå förnöjsam och som gäst blir man liksom glad, ja man blir glad av Elsa.

Vårt samtal kretsar kring långt svunna tider, då vår bygd och hela Sverige var fattigt. Vårt samtal kretsar kring långt svunna tider, då vår bygd och hela Sverige var fattigt. Elsas mor var från Lövestad och far från Göingebygden. De hette Matilda och Kristian Johansson. Han var smed. Elsa är yngst i en syskonskara på sex barn. De hette Gustav, Anna, Eva, Sture, Marta och Elsa, som föddes 1913 i Oderup.

Familjen flyttade emellertid först till Västerstad Åsa och därefter till Widtsköfle norr om Maheholm. Detta var under första världskriget. Det var oerhört fattigt och eländigt. De bodde utmed landsvägen i Widtsköfle. Där transporterades bl.a. "rabor" med häst och "bolstervagnar" till järnvägsstationen i Marieholm. Elsa och hennes sju år äldre syster tiggde "rabor" av vagnarna. Ibland fick de en "rabba", men ofta fick de bara en pisksnärt. En "rabba" betydde mat i huset. De fick också plocka ax på stubbåkrarna. Möllaren malde åt fattigt folk på nätterna, trots att det var förbjudet. Han fick bara mala åt dem som hade egen gröda. Det var hårda restriktioner under kriget.

1918 flyttade familjen till Bjälkhult. Till det lilla småbruket mitt i korset, där som tidigare hade varit slakteri. Slaktaren hette Anders Hansson och hans fru hette nog Elna. De var gamla och bodde tillsammans med dottern Emma och hennes man Alfred, som var brunnsgravare och var son till Ola och Bengta Andersson i Bjälkhult.

Eftersom dessa inte hade hunnit skaffa någon ny bostad, så bodde allesammans där några månader på hösten 1918. De var inalles 6 vuxna och 6 barn, så det var trångt. Förra ägarna flyttade sen till Vallarum. "Rickepump" installerades, en stor modernitet på den tiden. Avloppet var ett rör ut genom väggen. Där utanför stod en spann, som samlade upp vattnet.

Anledningen till att smedfamiljen flyttade till Bjälkhult, var att de ville ha egen ko och höns. Detta var särskilt betydelsefullt under första världskriget. Familjen fick det också lite bättre i Bjälkhult och det gick bra med smedjan. Slakterirörelsen som tidigare funnits i fastigheten var avvecklad sen tidigare.

Boningslängan, som låg där den fortfarande ligger, består av lerstensväggar, men på den tiden var den brädklädd. Det var den senare ägaren Ossian, som lät sätta puts på hela fasaden.

Som barn fick Elsa hjälpa till i hemmet. Större tvätt ägde rum ute gå gårdsplanen. Först blötläggning i soda. Smedkläder var svåra att få rena. Till tvätt och inomhusrengöring användes såpa som fanns hos handlaren i stora fat. När Matilda hade fått en korkmatta till stora rummet i 50-års-present så behövde man inte längre skura med såpa.

Man eldade med ved under tvättgrytan och efter själva tvättningen, sköljdes tvätten i en balja vid brunnen. Den hängdes på tork ute och på vintern frös den torr.

Bakugn fanns i huset och man eldade upp ugnen med hjälp av kratt, risbuntar och helst bokved. Eftersom där inte hörde någon skog till småbruket så fick i stort sett all ved köpas och den kom inte minst från Puus kronopark. Man bakade grovt rågröd, fint bröd och vetebröd. På eftervärmen bakades skorpor, som var vetedeg, som skurits upp i långa stänger.

Egen gris och två kor hade man. Man slaktade och köttet saltades eller röktes i den stora öppna skorstenen.

I smedjan var det alltid fullt upp med olika göromål. Inte minst beslag till vagnar och vagnmakare Lindes hjul fick järnskoning. Så var det alla hästar som skulle skos, ofta hemma vid smedjan, men de fick också åka ut på de olika gårdarna i bygden. Elsas bror Sture arbetade också i smedjan. Norr om vägen, som går mot Långaröd, finns en långsmal markbit, som då hörde till gården. Denna mark styckades av till tomtmark. Första avstyckningen gav plats för Palmkvists affär, som byggdes 1928 och på en annan tomt öster därom byggdes 1936 ett hus, med snickeriverkstad i källarplanet åt August Persson, senare Reinhold och Anna Andersson.

Bjälkhults bryggeri startade också på 1920-talet. Det var Sven Skräddares Nils, som började med bryggeriet. Han bodde hemma (Rosentorpet) eftersom där inte fanns någon bostad vid bryggeriet.

Senare byggde tvillingbrodern Per boningslänga och stall i ett och samma hus, som nu finns kvar. Ytterligare en broder fanns, Olof, samt en syster, Kristina. Nils Svensson dog alltför tidigt och rörelsen togs över av just tvillingbrodern Per. Det som nu kallas Solgården ägdes då av Olof Svensson.

Högst uppe på backen låg Borgs gård. I ett friliggande uthus hade August Persson sin snickeriverkstad. Hans broder Ernst bodde i Gummarp och arbetade också tidvis i verkstaden på vintern. August Persson byggde, som nämnts, sen huset vid Långarödsvägen och därefter flyttade han till ett litet hus norr om det östra prästlönebostället i Långaröd.

I det lilla röda huset norr om vägen vid korset i Bjälkhult bodde Else. Hon hade tre barn, Beata, Emma och Alfred. Mittemot detta hus, alltså söder om vägen, fanns tills nyligen en bit örörd fåladsmark. Där var ofta massor av blåbär. Hitöver bar Beata vatten för att skölja tvätt. Hon var tvätterska, strykerska, stärkte kragar och skjortbröst och var matlayerska. Huset kallas numera för Ingrid's hus, för att Olga Åkessons mor Ingrid var den sista som bodde där permanent. Ingrid's syster Kersti var gift med Nils Olsson i Bjälkhult och systrarna hade en välkänd broder, nämligen svensk-amerikanen Anders Persson, som bl.a. bekostade den nuvarande orgeln i Frenninge kyrka. De var från Skumparp.

På den tiden fanns stengården längs alla vägar och runt alla åkrar. Barnen i Bjälkhult hade då som nu lång väg till skolan. Särskilt de som bodde mot Brägnahult. De fick gå till fots till skolan i Starrarp. Elsa var med i den första årskullen, som fick gå i fortsättningsskola i Frenninge. Hon hade visserligen cykel då, men väninnan hade ingen, så därför blev det till att traska ändå. En sträcka på totalt 17 km om dagen. Det var drygt i backarna hem från skolan. Elsas bästa kamrater var Inga-Lisa, gift Sjöholm och Olof Ols Marta, som bodde längst i väster i Bjälkhult, mot Sniberups backar.

1928 flyttade Nils Eklundh till Bjälkhult. Elsa berättar att hon ofta pratade med honom. Han hade lätt för att prata med barn. Det märktes att han var skald. Han var annorlunda.

De som hade Eklundhs gård före honom hette Per och Bengta Jönsson. De hade en dotter, Hulda. De flyttade till huset som ligger en bit in på vägen mot dansbaneskogen, till vänster.

Anders Isaksson var närmaste granne mot öster under Elsas barn och ungdomstid i Bjälkhult. Alla dessa människor är nu borta. Självgick Elsa ut i livet, men minnena från Bjälkhult och människorna där lever kvar och hon har blivit bygden trogen ända in på ålderns höst.

ÅRETS SKUMP 2001

Årets Skump, Ulla Lasson,
*"som med ospard möda och stor
matlagningskonst bidragit till glädje och
gemenskap i Frenninge- och Vollsjö-
bygden."*

firades vid Skumpens Dag i somras.

Den festliga sommarkvällen kring statyn Ljusets Bonde innehöll, förutom utdelning av medalj, diplom och blommor till Årets Skump, även underhållning i form av vissångerskan Sigun Rix samt det spelglada gänget Dönabergapågarna. Brännbollsturneringen vanns av Frenninge Byalag.

Sonja Mårtensson har med konstnärlig hand textat diplommet till Årets Skump. Här är Sonja och barnbarnet Elin tillsammans med Årets Skump, Ulla Lasson.

KUSIN-TRÄFF I STARRARP den 17 juni 2001

Av Gunnel Frid
Malmö

Förra året, i samband med att släktens nestor Nils Andersson begravdes, kom någon upp med den lysande idén att, för att inte tappa kontakten med släkten, så skulle alla vi kusiner och ättlingar till Hilma och Anders Nilsson träffas en gång om året i alla fall och det bestämdes att söndagen innan midsommar skulle vara en lämplig dag. Den gamla släktgården i Starrarp skulle bli träffpunkten och man skulle arrangera det i form av ett knytkalas.

Söndagen den 17 juni kom och med den, som på beställning, ett riktigt sommarväder med sol och blå himmel.

Nästan alla kusinerna ställde upp och kom lastade med mat och dryck och ett strålande humör. Vi möttes av vackert dukade bord med sommarens blommor i stora fång. Detta hade Monica, Birgit, Anita och Ingvar ordnat och det var en verkligt festlig syn.

Först blev det naturligtvis ett ivrigt fotograferande, sedan dukades mat och dryck upp och alla lät sig väl smaka. Och som vi pratade och kom ihåg. Tiden bara flög iväg. Vi hade en speciellt inbjuden gäst, Bertil Persson, som är en verklig kännare av både Starrarp och dess gamla och nya innevånare. Han berättade många historier om trakten och om vår släkt och det var synnerligen intressant och roligt.

Så småningom blev det dags för kaffe och det drog vi iväg med genom strädet och upp till fäladen. Och högt däruppe, med en fantastisk utsikt över hela nejden, intog vi kaffe och kakor med tillbehör. Vi gick runt och tittade och det var inte utan, att man blev lite tårögd och sentimental, när man kom ihåg hur mycket roligt man hade varit med om på sommaloven hemma hos mormor och morfar. Åkt i hölass, plockat bär, hackat i potatisen och betorna, gått med korna, fast då var man lite rädd, och bara haft roligt helt enkelt. Det fanns alltid något att göra, man kände sig välkommen överallt och ens sommarlov flög iväg.

Så småningom blev det ju dags att bryta upp från vår träff, men vi bestämde dyrt och heligt att träffas nästa år igen och kanske eventuellt även ha med kusinbarnen då. Det är ju inte helt fel att lära känna sina rötter.

Både undertecknad och min syster Eva tyckte att hela dagen varit en fantastisk upplevelse och vi vill passa på att tacka kusinerna i Starrarp för att de ställde sitt hem till förfogande. Och tack

alla kusiner för att ni finns, för det ger en sådan känsla att veta, att man har sin släkt som en slags trygghet bakgrunden.

Detta skrev Gunnel Frid
Duvhöksgatan 2B,
215 58 Malmö
e-mail:fridh-gunnel@hotmail.com

Deltagare var: Gunborg, Dagny och Betsy, barn till Georg och Helga Andersson
Birgit, Monica, Ingvar och Anita, barn till Nils och Astrid Andersson
Inga, Hjördis och Arne, barn till Hulda och Nils Wallin
Gunnel och Eva Fridh, barn till Ester och Gunnar Fridh
Samt respektive äkta hälften och en del kusinbarn. Totalt blev det väl c:a 25 personer.

Kaffet avnjöts på Lejbacken i fäladen

BJÄLKHULTSPROMENAD – HEMBYGDSDAG

Det blir Bjälkhultspromenad söndagen den 20 januari 2002. De som är sugna på en uppfriskande promenad samlas vid Tregubbahuset i Starrarp kl. 13.30. Det går också bra att ansluta till promenaden under vägen till eller i Bjälkhult. Annars går det också utmärkt att komma direkt till det gemensamma kaffesamkvämet hos Ewa och Lasse på Gröналund i Starrarp.

Denna gång kommer Knut Sjögren, Långaröd och läser bygdemål från Viggurum och så kommer Nils-Ove Persson och spelar önskemelodier på dragspel. **Allmänheten hälsas välkommen.**

"VI ÄR SCOUTER ÖVERALLT..."

Av Ingela Bertilsson
Starrarp

Erik skulle på musikläger, Karin på scoutläger, Olof skulle på.....det blev visst inget läger för honom denna sommar 2001. Visst är han scout, en hängiven sådan, men tyvärr var han ett år för ung för att få anmäla sig till årets jamboree, Scout 2001 i Rinkaby. Riktigt eländigt blev det när han hörde att kungen också skulle dit. Tänk så orättvist att inte han fick följa med.

En tanke började spira hos mej. Om jag anmälde mej som ledare några dagar, så kanske Olof kunde få följa med som s.k. ledarbarn. Sagt och gjort, jag pratade med Bertil och efter konfererande med styrelsen fick vi klartecken att delta.

Dagen var inne för vår avresa. Vi anlände på söndagen till Rinkaby, alltså precis i början på lägerveckan. Vi parkerade på anvisad plats och efter tips av en av vägvisarna lämnade vi vårt bagage i bilen och begav oss direkt till festplatsen, där det pågick stor lägerinvigning. Folk iklädda blåskjortor fanns överallt. Vi kom mitt i en fest av sällan skådat slag. Och så otroligt mycket folk, ett helt hav av scouter.

Vi var ju lite nyfikna på om vi skulle kunna hitta Vollsjögänget bland dessa 27.000 (!) personer. I en paus gjordes reklam för de olika stadsdelarna på storbildsskärmarna. Då reste sig alla upp som bodde just där. Jag hade ett svagt minne av att det var Tempelhof de bodde i. Vi spanade, Olof och jag. Då måste det vara de med orange scarfsar, en bra bit bort. Vi lunkade dit och spanade ännu mer. Nu var det bara bland 4.000 människor som vi skulle hitta just vårt gäng. Bakifrån kunde vi inte se dem, alla såg nästan likadana ut. Vi gick ner i en av gångarna och vidare framför, samtidigt som vi letade. Plötsligt hörde vi att någon hojtade på oss, och så var det klart. Vi hade hittat våra scoutvänner.

Vi slog oss ner i det brunbrända gräset bland gräshoppor och ännu mer gräshoppor, och njöt av skådespelet på scenen. Det var en mäktig upplevelse, som varade i flera timmar. Solen var obarmhärtigt stark, det gällde att dricka massor av vatten.

Jag betraktade folket runt omkring mej. De såg ganska pigga ut, men vilka fötter de hade!! De såg inte ut att ha blivit tvättade på några veckor. Så småningom förstod jag att sådana här fötter fick man på lägret. Det var extremt torrt, så dammet virvlade runt så fort man rörde sig.

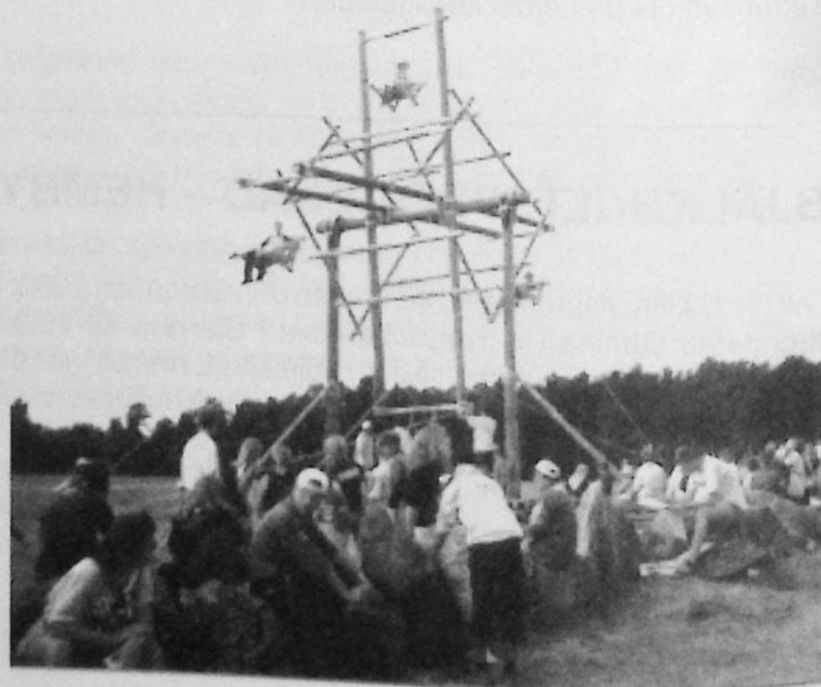
Så var invigningen slut och vi påbörjade vandrigen till lägret. Vi gick och gick, som nykomling var man noga med att hålla sig till gruppen, så att man inte kom vilse bland dessa oändliga rader och led av människor.

Vi fick vara med om några intressanta dagar. Bara att laga mat var ett projekt. Först få fart på de vedeldade spisarna och sedan tillreda maten, äta, plocka undan, diska och torka. Alla måste hjälpas åt.

En dag besökte vi den skånska marknaden, och nöjesfältet, som var helt uppbyggt för hand, av slanor, stockar och rep.

Ungdomarna hade olika slags programaktiviteter på dagarna. En del kvällar bjöds de på olika artistuppträden.

Så var det dags för Olof och mej att åka hem, fast Olof hade naturligtvis gärna stannat kvar. Ingen kan gå oberörd från ett sådant här läger. Det som etsat sig fast är naturligtvis den otroliga mängden människor. Tänk att organisera allt detta!

Men även inblicken i scoutlivet, som var en ny upplevelse för mej, jag minns även röklukten, det luktade alltid rök, överallt. Jag minns samspelet mellan ungdomarna de var så duktiga, de verkade ha så roligt ihop. Jag skänker många tacksamma tankar till de helt fantastiska ledarna som vi har i Vollsjö Scoutkår, som tar av sin semester och fritid för att satsa just på scouterna. TACK!

Det är verkligen en rikedom för bygden att ha en så omfattande scoutverksamhet som det är här. Det känns tryggt att skicka sina barn till er. Jag kan konstatera att jag helt klart missat något under min uppväxttid. Scouting var inget man sysslade med i min hemby. Det var märkligt att komma hem igen. Tänk att bara gå och sätt på spisen när man ska laga mat....

Här är några scouter, bl.a. från Starrarp. Det är Anette, Anna, Ida, Sandra, Malena, Emelie, Jessica och Kahn på väg till nya upplevelser på Scout 2001 i Rinkaby.

DANS I HÅRDERUPSHULT SOMMAREN 2002

Midsommarafton och lördagen den 3 augusti
På midsommarafton samlas vi redan kl. 14
för att klä och dansa kring midsommarstången.

Alla är välkomna!!!!

Barnsidan

Hitta alla tolv djuren i rutorna och ringa in dem. De finns både lodrätt, vågrätt, diagonalt och baklänges.

Q	P	G	F	I	S	K
W	V	Ä	R	A	Ö	A
Ö	D	L	A	I	D	T
F	A	M	H	Ä	S	T
Å	L	P	I	U	A	R
R	O	L	A	G	N	S
K	L	E	G	Å	F	D

Skriv ner orden och byarna på ett vykort och skicka det till:

Sofie Ohlsson
Frenningeberg
270 33 Vollsjö

En vinner 20 kr eller en godispåse.

Lilla Marie pratar med mormor i telefon. Plötsligt tappar hon telefonluren i golvet. Hon tar upp den försiktigt och frågar. - Slog du dig mormor?

Vilka byar är detta? Skicka in svaret.

1. Ripesnub
2. Gödarlån
3. Hatfrul
4. Tedeprag
5. Loremdöl
6. Pöbsarr

Vinnaren från förra årets tävling var Siri Lidmark

LIVET SOM EGEN FÖRETAGARE I VÄRLDEN

Av Maggie på Solgården
Bjälkhult

Alla har väl någon gång drömt om att starta eget. Att slippa fjäska för chefen, att själv få bestämma och ta ansvar för sitt eget liv. Att tjäna mycket pengar och arbeta när man har lust. Det var inte riktigt så det blev men, **det är inte så tokigt ändå.**

Då vi startade på allvar förra året till julskyltningen var det med viss bävan. Jag var väldigt glad att jag hade heltidsjobb på Mc Donald's i Lund. Det innebar ju att det kom in en slant på kontot varje månad så att banken och andra kreditorer kunde hållas glada och nöjda. Lasse slet ute i marken och satt i affären på Råbygatan varje kväll. Jag slet på Mc Do och lade varje ledig stund i affären. Vi fick fint flyt på företaget men, höll samtidigt på att jobba itu oss. Tröttare och tröttare blev vi, orkade knappt att släpa oss hem i säng på kvällarna. Vi bara arbetade, åt och sov. Det var ju inte det vi drömt om när vi startade.

En dag i våras blev det för mycket för mig. Jag bröt ihop på Mc Do och senare även inne i affären. Lasse var snubblande nära att bryta ihop, han med. Vi bara satt och tittade på varandra och undrade vem av oss som först skulle dö i en hjärtattack. Var det verkligen värt det? Då kom genombrottet!!! En liten kund förvandlades till en totalentreprenad. Chefen för exportkreditföreningen i Köpenhamn hade köpt Mossedal gården i Oderup. Nu ville han att vi skulle renovera huset under sommaren så det blev beboeligt. Ji piii! Vi satte igång att arbeta utav hel... Vi anställde folk till bygget, jag sa upp mitt fasta jobb med ett leende på läpparna och vi tyckte att livet lekte.

Hela sommaren var det full fart, fem personer jobbade heltid på LVB import!! Fantastiskt, vi var ju bara en liten skitfirma som drömt om ett nytt kök en gång. Nu jobbade vi för fullt och förde ett väldigt oljud omkring oss. Reklam i Radio Vinyl, en helsidesannons i lokaldelen, Reportage i byggtidningar osv. Vi hann till och med resa till Italien på en affärstripp. Under tiden vi var iväg skötte Patrik 17 år firman med stor bravur! Vi kom hem och fortsatte bygga och sälja och föra oljud som bara den, det absolut värsta vi kunde.

Nu är hösten här och saker är en smula lugnare, det är inte längre så bråttom ute på fältet, folk är lite försiktigare med att köpa kapitalvaror, de sparar väl till julen.

Inte mig emot! Jag kommer att ha affären fullsmockad av saker som passar utomordentligt bra till julklappar.

Men, nu springer jag iväg. Det var ju meningen att det skulle bli en berättelse om att det inte alltid var så enkelt att vara egen företagare.

Vi kan inte, får under inga omständigheter bli sjuka. Vi kan inte ta ledigt en dag, för chefen är vi och vi är hårda och väldigt restriktiva med att bevilja ledighet. Våra liv är otroligt beroende av att folk betalar sina räkningar i tid. En del människor tror att vi skär guld med täljkniv och att vi kan hjälpa dem lite grann bara för att vi känner varandra, det kan väl inte betyda så mycket att lägga in ett klinkers golv med värme och hela köret. Vi är väl kompisar, eller ... ?

Vad då betala räntor och påminnelseavgifter? Vi borde väl veta att pengarna kommer när man har råd (läs lust). Den här biten kan väldigt enkelt köra en firma i sank och därför har vi hellre än att råka ut för mer än en sådan här sak, valt att inte hjälpa polare med feta rabatter och gratis arbete. Detta i sin tur betyder att en del polare har försvunnit med en förorättad min. Synd om dem skulle jag vilja säga. Det hade varit roligare om någon av dem kommit och erbjudit sin hjälp i vårt uppbyggnadsstadium. Då kanske det hade resulterat i någon bara present så småningom.

Försäljningsställen för Hårderupsposten:

Sune Sörenssons Bil, Starrarps ora, Frenninge Livs, Frenninge Trädgård, Tommys Färg, Vollsjö. Bengt i Östraby, Sollivs i Önnköping, Ringsjöbygdens Bokhandel i Hörby, LVB import, Råbygatan i Hörby och Anders Färghandel i Sjöbo.

Adress till Hårderupsposten: Starrarp 7, 270 33 Vollsjö. 0415-42116.

"PÄLSEN" BESÖKER KARL-AGNE I STARRARP

Av Klas Persson
Eskilstuna

Vanligtvis på förmiddagen, men inte alltid, steg Pälsen upp ur sängen. Skälen kunde vara pissnödighet eller för att telefonen inte gav sig. Telefonissan i Tolånga visste att han var svårväckt. De skarpa signalerna var exempel på moderndetens djävulskap. Hur full han än varit kvällen innan, nödgades han upp ur bädden, för att dra ihop till mat och fram för allt dryck. Han var en originell mångsysslare, till hjälp för bönderna, känd i stora delar av häradet. Han ställde i utsikt att bli 100 år gammal, men dog vid 98 års ålder.

Det var Karl-Agne Andersson i Starrarp som ringde. PälSENS hustru, Ester, var ute i stallet och skötte, som det anstod en god hustru, om djuren. Egnahemmets stall rymde ko och kalv, några grisar, höns och annat fyle.

- Jaså, är det Du, sa han till Karl-Agne.

Under skjortan, som slutade vid höfterna, reste sig en 'hammel' av betydande mått. Hembygden benämner sådana morgonföreteelser för "pissestånd". Det hindrar sängvätning. Efter att ha slagit sin sjua från kökstrappan, fanns inget kvar av det ståtliga.

Karl-Agne önskade att PälSen skulle komma och 'verka kregen' (ansa klövama på korna), gilla (kastera) en kull smågrisar, samt slakta en gris och låta sin "orne" betäcka suggan. Hon var nog villig. "Snippan" hade börjat svullna.

Det var många uppgifter på en gång. Det krävde planering. Utrustningen ses över. Verkstolen kollades, så att remmar och lyftdon fungerade. Huggklingan slipades och skaftet, som släppt från fästet i träklubban, knackades in. Rakkniven, tillverkad i Heijestrands fabrik i Eskilstuna, skulle tas med för kastringen. Var kniven skarp nog för att minimera smärtan hos smågdsarna? PälSen rakade sig den dagen. För att känna efter. Nej, den drog i skägget och han finlipade rakkniven på strigeln, en läderrem, som kniven ströks mot, för att få bättre egg.

Slaktlådan då? Var tillbehören i rätt skick och antal? Dagen förut hade han ju slaktat en gås hos grannen, "Kinken". Smeknarntet hade han med sig från föräldrarna. För många slaktsupar under dagen gjorde att PälSen inte mindes mycket från den slakten. På den vingliga färden hemåt, cyklade han omkull och fann ingen anledning att fortsätta färden. Det var skönt i ruset och gröngräset!

Fostersonen Klas, tillkallades. Han ryckte ut med sin hembyggda kärra, byggd av två cykelhjul och några brädlappar. Hemdresserade svarta schäfern Jack var dragdjur. Tillbehören för slakten låg utspridda omkring PälSen. De samlades upp och Jack drog hem ekipaget. Många har haft nöje av den hemfärden. Inte minst PälSen och fostersonen - PälSapågen!

Jodå, grejorna fanns i lådan. Knivarna var välslipade. Slaktmasken, knivstället och skraporna var där. Tången för att dra av svinklövarna efter skällningen likaså. Det var färdigrustat. I västfickan skrivbordslåda, tillsammans med löspatroner för övnings-skjutning med hemvärnets mausegevär. Andra världskrigets skarpa ammunition förvarades i en skokartong vid sidan om pottan under sängen.

Var ornen beredd? Jodå, alltid redo! Sin vana trogen gick han av egen kraft ut till den tvåhjuliga kärra som PälSen låtit tillverka. Efter ett par rundturer på gårdsplanen anade galten vad som väntade och gick frivilligt in i kärran, som liknade en förvuxen grisbur. Det skulle bära av mot Starrarp.

Verkstolen stod på en kärra, galten på en annan. Allt drogs av PälSENS hembygge, kallad motorbilen. Ett gammalt bilsprov i botten. En remdriven båtmotor som draghjälp. Tjoff... tjoff tjoff. Fiskarna i Simrishamn skulle inte tro sin öron, om dom kommit inåt land och hört detta ljud. PälSen var på väg till sin släkting i Starrarp. Vägen var lång och det gick långsamt. I besvärliga backar fick han själv hjälpa motorbilen över krönen, med sin inte föraktliga handkraft. I telefonkatalogen stod det:

63 Nils Persson, Maskinist, Hörnr 7, Sjöbo.

Det finns ett stort mått av sanning i det jag nu skrivit. Tvivlar Ni, är Karl-Agne en källa för tillrättläggande! "Kinken" tycker att jag ska skriva en bok om PälSen - i Hasse Alfredssons eller Fritjofs anda. Eftersom mina talanger inte räcker till det, får den saken anstå - eller åtminstone begränsas till mina!

PälSen bar sitt smeknamn efter fädernegården, PälSahuset i PälSadalen, söder om Sjöbo. Gården ligger intill skogskanten av Oran, nere i dalen ett par kilometer öster om Ystadvägen. Det är i själva verket Fyledalen. Där lärde han sig som barn en hel del om klasskillnaderna i det dåtida samhället. Godsägaren vid Sövdeborgs slott och gods var den högste herren i trakten och faderns slit, utöver sysslorna vid gården, med dagsverken, som en del av arrendekontraktet mellan godset och arrendegården, hade satt djupa spår i sinnet. Arrendeböndema var ofria.

Hans roll i PälSahusets vardag präglades bl.a. som barn av vistelsen ute i mossen (mitt i dalgången). Där gick han och passade gässen som "vutehöre" och kunde fantisera fritt. Det var väl där han började bygga sin vision om frihet, att vara sin egen utan tvång. En sådan ambition medförde ett utomordentligt omväxlande och i de små sammanhangen äventyrligt liv, varav jag, som fosterpåg, i marginalen fick ta del av en hel del!

Utan inbördes vikt kan ur minnet sättas rubriker på upplevelser, kanske som rubriker på kapitel i "boken":

- 1 En ängel borta - en djävul hemma.
- 2 Att arbeta vid-sågen i Sövdeborg och hålla mössan i handen samt böja på huvudet när greven åkte över järnvägen Malmö - Simrishamn, vid sågen.
- 3 Den förste lastbilsåkaren i Skåne? Med lastbil från första världskriget, kulhål i dörrarna, axelbrott på obefintliga skånska vägar, omöjligt att reparera. Konkurs och nya tag. Dessförinnan åkare med häst i Sjöbo.
- 4 Sockertransporter från Landskrona. Kalkkörning från ugnen i Bjärsjölagård. Skjutsa ungdomar till Halland på nöjesresa, där dottern Svea sattes till världen, med hjälp av Ester.
- 5 Slakta hästar och skjuta hundar. Vara fruktad av barn när han kom.
- 6 Att under hela återstående livet vägra äta korv, efter upplevelser på "fabriken" i Esperöd.
- 7 Faran med att tröska med ångmaskinsdrift. Hörrs Nygård brann ned och med gården "byakistan".
- 8 Spränga stora sten i luften, då fostersonen lyckades överleva.
- 9 Att var snäll när man är full och djävlig när man är nykter.
- 10 Krigsårens händelser, svart kötthandel och kontakter med "det ljuva livet i Malmö och Köpenhamn". Julgranshandel och mycket, mycket annat.

DE PENDLAR TILL KÖPENHAMN

Av Bertil Persson
Starrarp

Ole och Ida sätter sig i bilen för att köra till sina jobb i Köpenhamn.

För ungefär 30 år sedan började den mera långväga arbetspendlingen från våra bygder till exempelvis Malmö. På den tiden hade fortfarande flertalet bybor sitt arbete och utkomst hemma vid. Detta har, under dessa år, fullständigt förändrats, så att numera endast ett fåtal försörjer sig hemma i byarna.

Från och med förra året, 2000, så tillkom ett nytt mål för arbetspendlingen, nämligen Köpenhamn. Pionjärer inom denna nya företeelse är Ida Nilsson och Ole Larsen i Starrarps ora.

De båda rattar dagligen bilen från Oran till sina respektive arbetsplatser i Köpenhamn.

Det är naturligtvis Öresundsbron som möjliggör detta. 2.800 danska kronor per månad kostar broavgiften, för vilken man under månaden får göra max 50 resor.

Ida och Ole har c.a 10 mil till jobbet. Ida är gymnasielärare och Ole är IT-medarbetare inom Köpenhamns läns verksamhet.

Varför blev det just Starrarps Ora för Ida och Ole?

Jo, de bodde tidigare på södra Själland och hade då ungefär lika långt till jobbet. Sedan barnen flugit ut blev huset av olika anledningar svårt att utnyttja på ett vettigt sätt. De sökte ny bostad och eftersom bron var färdig, så varför inte titta lite på hus även på den svenska sidan? På Internet fann de flera lämpliga hus, men fastnade slutligen för Starrarps ora. Det billiga boendet uppväger resekostnaderna. Och så är det läget, de vackra omgivningarna och tystnaden.

Jag tar upp en fråga, som jag funderat på. Om vi tänker oss miljonstaden Stockholm, så är ju hela skärgården och halva Mälardalen "nerlusad" av fritidsboende stockholmare. Runt Köpenhamn köpenhamnarna sedan länge invaderat Skåne i jakten på ett fritidshus. Rimligen borde stinna plånböcker, för sådana finns ju alltid i de stora metropolerna.

Varför har vi inte hittills upplevt något intresse som står i proportion till närheten och mängden människor'?

Ida och Ole tror inte att det beror på kulturella skillnader i form av allmänt mindre intresse för fritidsboende. Istället är det så att danskarna lever med uppfattningen att hela Skåne ser ut som slätten runt Malmö och de är istället mer inställda på Småland när det gäller fritidshus. Österlen är t.ex. ett okänt begrepp i Danmark. På Österlen finns ju som bekant istället märkligt nog många stockholmare.

Men Ida och Ole tror samtidigt att det kommer att bli ett ökat intresse för Skåne i Danmark.

Försäljning, Service och Hantverk i Bjälkjult, Hårderup, Skumparp och Starrarp

Buglys Kennel, Lindgården, Starrarps ora. Naima Paulrud-Balog.
Uppfödning av mops och cavalier King Chades Spaniel. 0415-42021.

Hästsläpsuthyrning, Mats Mårtensson, Skumparp. 0415-42163.

I-A Trä o Smide, Inge Andersson, Starrarp.
Allt inom bygg. 0415-42025. Mobiltelefon: 0708-264609.

Jan Månssons Maskinstation, Hårderup. Utför diverse jordbrukskörslor och grävning.
0415-42029. Mobiltelefon: 010-2472097.

Kennel Flywheel's Chinese Crested powderpuff. Helen Olsson, Skumparp. 0415-42163.

Knut Nilssons Bygg. Golv och kakel, Hårderup. 0416-30364. Mobiltelefon 070-9759593

Lvb import. Italienska kök & badrum. Totalentreprenad & vs. Solgården Bjälkhult.
0415-42002, Fax: 0415-15733. E-mail: lvbimport@telia.com Hemsida: lvbimport.se/index.

Sjölin's Maskinstation, Starrarps ora. Utför jordbrukskörslor och grävning. 0415-42185.

Snickare Karlsson, Starrarp. 0415-42079.

Starrarps Fönsterhantverk. Bertil Persson. Renovering av fönster. 0415-42116.

Sune Sörenssons Bil, Starrarps ora. 0415-42022.

Akermans Fjäderfarm och Grönsaker, Hårderup och Vallarum. EU-godkänt gårdspackeri.
Arne Åkerman, 0416-32111.

Gånglåt från Frenninge

Text & musik Sven Ulfosta

The musical score is written in G major and 4/4 time. It consists of a vocal line and a guitar accompaniment line. The vocal line includes lyrics in Swedish. The guitar accompaniment features various chords and dynamics. The score is divided into several systems, with a double bar line at the end of the final system.

mp *Fm* *D7* *G*

p *mf* *D7*

Tra la la Tra la la Tra la la la Trala

p *G* *mf* *D7*

la la la o. s. v.

G *C* *G* *D7*

G *C* *G* *D7*

G

Ett leende, ett

leende det *D7* säger mer än *G* tusen ord och går du glad upp

på vår jord är *D7* sura minen som förgjord. När *D7* mörka skyar

G syns ibland och *F7* solen bara *D7* lite grand, då *G* hjälper med ett

C leende och *D7* snart är lyckan *G* gjord.

Fm *D7* *G*